

ปลดล็อกตลาดนักศึกษาอินโดนีเซีย:

โอกาสและข้อมูลเชิงกลยุทธ์สำหรับภาคอุดมศึกษาของประเทศไทย

1. บทสรุปโดยย่อ

อินโดนีเซียถือเป็นหนึ่งในตลาดนักศึกษาต่างชาติที่มีขนาดใหญ่และน่าดึงดูดที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากฐานจำนวนประชากรวัยหนุ่มสาวขนาดใหญ่ การขยายตัวของสังคมเมือง และความต้องการด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้สัดส่วนของนักศึกษาในการเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศจะยังอยู่ในระดับไม่สูงนัก ทว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่าย และการเข้าถึงโอกาส มากกว่าปัจจัยที่เกิดจากความต้องการที่ลดลงของนักศึกษาอินโดนีเซีย ที่ยังคงให้ความสนใจอย่างมากต่อการศึกษาในระดับสากล โดยเฉพาะหลักสูตรที่สามารถสร้างโอกาสด้านการจ้างงาน ประสบการณ์ระดับสากล และคุณค่าต่อเส้นทางอาชีพระยะยาว

ในขณะเดียวกัน ตลาดกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นตลาดที่ขับเคลื่อนด้วยมูลค่าที่ให้ความสำคัญกับความคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น ภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้น การอ่อนค่าของสกุลเงิน และสัดส่วนค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาต้องรับผิดชอบด้วยตนเองที่มากขึ้น ได้ตอกย้ำถึงความสำคัญของปัจจัยด้านความสามารถในการจ่าย ผลตอบแทนจากการลงทุน และผลสัมฤทธิ์เชิงปฏิบัติ ที่ส่งผลในการเลือกประเทศปลายทาง ด้วยเหตุนี้ นักศึกษาอินโดนีเซียจึงไม่ได้พิจารณาเพียงชื่อเสียงทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการเข้าถึงการศึกษา โอกาสในการจ้างงาน ความปลอดภัย และประสบการณ์การเรียนรู้ในภาพรวมที่จะได้รับ

ภายใต้บริบทดังกล่าว ประเทศไทยยังคงถือเป็นจุดหมายปลายทางด้านการศึกษาที่กำลังเติบโต เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งที่มีความมั่นคงในตลาดและเป็นที่ยอมรับมากกว่า เช่น ออสเตรเลียและมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีจุดแข็งหลายประการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาอินโดนีเซีย ได้แก่ ระดับของค่าครองชีพที่อยู่ในระดับที่เหมาะสม ความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ ความคุ้นเคยทางวัฒนธรรม และความโดดเด่นในสาขาวิชาที่มุ่งเน้นทักษะวิชาชีพ เช่น การบริการและการโรงแรม การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมสุขภาพ การดูแลสุขภาพ และการบริหารธุรกิจ นอกจากนี้ ความร่วมมือทางวิชาการที่กำลังขยายตัว โครงการแลกเปลี่ยน และชุมชนนักศึกษาอินโดนีเซียในประเทศไทย ยังเป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนศักยภาพดังกล่าว

ประเทศไทยแทนที่จะทำการแข่งขันโดยตรงกับประเทศตะวันตกที่มักจะเป็นปลายทางสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประเทศไทยควรเลือกที่จะพยายามวางตัวเป็นจุดกลางที่แตกต่างภายในตลาดการศึกษาระดับภูมิภาค ซึ่งจุดแข็งของจุดยืนที่ประเทศไทยได้ขับเคลื่อนและเป็นโอกาสได้ดีที่สุดจะอยู่ในกลุ่มของนักศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนด้วยมูลค่าและประสบการณ์ชีวิต โดยที่ทั้งสองปัจจัย จะเกิดผ่านการค้นหาเส้นทางการศึกษาในระดับสากลที่สามารถเข้าถึงได้ การนำศาสตร์มาประยุกต์ใช้ได้จริง และมีความสอดคล้องต่อบริบทของภูมิภาค

จากมุมมองในด้านของกลยุทธ์การเข้าสู่ตลาด (Go-to-market Perspective) ความสำเร็จระยะยาวจะขึ้นอยู่กับการบูรณาการความร่วมมือเชิงระบบนิเวศการศึกษา มากกว่าการมุ่งเน้นการรับสมัครนักศึกษาที่จะส่งผลเพียงระยะสั้น การสร้างความร่วมมือกับตัวแทนแนะแนวการศึกษา มหาวิทยาลัยในอินโดนีเซีย โครงการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและขับเคลื่อนอย่าง IISMA และ AIMS รวมถึงหน่วยงานให้ทุนการศึกษาอย่าง LPDP จะเป็นกลไกสำคัญที่อาจช่วยเสริมสร้างการรับรู้และช่องทางการรับสมัครได้ ในขณะเดียวกัน กลยุทธ์การสร้างความต้องการควรมุ่งเน้นไปที่การสื่อสารที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น การสร้างความต้องการผ่านการถ่ายทอดประสบการณ์โดยกลุ่มเพื่อนนักศึกษา การสร้างการมีส่วนร่วมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือการจัดกิจกรรมเชิงรุกแบบเจาะลึกในรูปแบบของมหกรรมทางการศึกษาอย่าง มหกรรมการศึกษาแห่งปีสำหรับนักเรียน (Thailand Educational Expo)

ในภาพรวม ประเทศไทยมีศักยภาพระยะยาวที่สำคัญต่อตลาดนักศึกษาที่มีความต้องการของประเทศอินโดนีเซียในฐานะปลายทางของประเทศที่จะไปศึกษาต่อ อย่างไรก็ตาม ศักยภาพดังกล่าวจะเกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมได้ จำเป็นต้องอาศัยการวางจุดยืนในการขับเคลื่อนนโยบายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น การเพิ่มการรับรู้ต่อกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกับนักศึกษา ผู้ปกครอง ตัวแทนแนะแนวการศึกษา และพันธมิตรทางวิชาการทั่วประเทศอินโดนีเซีย

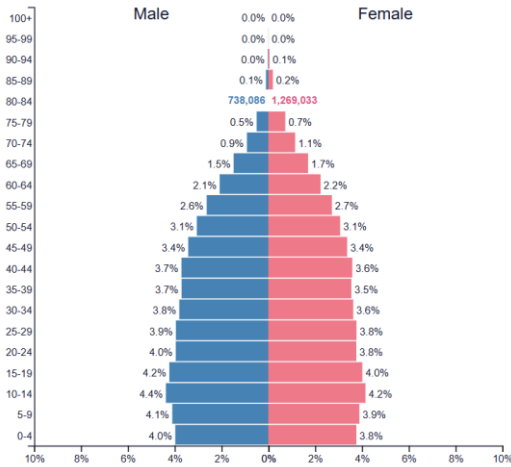
II. ภาพรวมตลาดนักศึกษาอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีประชากรมากเป็นอันดับ ๔ ของโลก ด้วยจำนวนประชากรประมาณ ๒๘๕.๗ ล้านคน รองจากอินเดีย จีน และสหรัฐอเมริกา แม้อัตราการเติบโตของประชากรจะเริ่มชะลอตัวลง แต่ประเทศอินโดนีเซียยังคงได้รับประโยชน์จากโครงสร้างประชากรขนาดใหญ่และการขยายตัวของสังคมเมืองอย่างต่อเนื่อง ประมาณ ร้อยละ ๕๙.๖ ของประชากรอินโดนีเซีย หรือราว ๑๗๐ ล้านคน อาศัยอยู่ในเขตเมือง ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่อยู่ที่ ร้อยละ ๕๔.๑๑ (Worldometer, ๒๐๒๕)

ประชากรและการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศมีการกระจุกตัวอย่างสูงบนเกาะชวา โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงจาการ์ตา (๔๑.๙ ล้านคน) บันตุง (๘.๙ ล้านคน) และสุราบายา (๖.๘ ล้านคน) พื้นที่ดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการกำหนดโอกาสของประชากร ในการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา โอกาสในการสร้างรายได้ และการเข้าถึงโอกาสระดับนานาชาติ รวมถึงการศึกษาต่อต่างประเทศ

ในด้านของประชากรศาสตร์ อินโดนีเซียมีลักษณะเด่นคือเป็นประเทศที่มีประชากรวัยหนุ่มสาวเป็นสัดส่วนใหญ่ ซึ่งสะท้อนผ่านโครงสร้างพีระมิดประชากรฐานกว้าง (รูปที่ ๑) ประมาณ ร้อยละ ๑๖-๑๘ ของประชากรอยู่ในช่วงอายุ ๑๕-๒๙ ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการศึกษาระดับอุดมศึกษา กลุ่มประชากรนี้ถือเป็นฐานสำคัญของนักเรียนและนักศึกษาที่กำลังสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เข้าสู่มหาวิทยาลัย หรือกำลังพิจารณาทางเลือกในการศึกษาต่อต่างประเทศ

ในขณะเดียวกัน กลุ่มอายุ ๓๐-๔๙ ปียังคงมีขนาดใหญ่เช่นกัน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ปกครองที่มักจะมียุทธศาสตร์สำคัญในการตัดสินใจและสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา นอกจากนี้ ในกลุ่มของประชากรอายุในช่วงอายุ ๐-๑๔ ปีซึ่งยังเป็นจำนวนประชากรที่ค่อนข้างใหญ่ จะมีส่วนช่วยในการเป็นฐานนักศึกษาในอนาคตที่จะขับเคลื่อนให้แข็งแกร่งอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษข้างหน้า แตกต่างจากระบบเศรษฐกิจของหลายประเทศในอาเซียนที่กำลังเข้าสู่สังคมสูงวัย โครงสร้างประชากรของอินโดนีเซียบ่งชี้ว่า ความต้องการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วง ๑๐-๑๕ ปีข้างหน้า

รูปที่ ๑ โครงสร้างพีระมิตประชากรของอินโดนีเซีย
(ที่มา: Population Pyramid, ๒๐๒๕)

นอกจากปัจจัยด้านประชากรแล้ว ศักยภาพของตลาดการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซียยังเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับพลวัตของกลุ่มประชากรผู้มีรายได้ปานกลาง ที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ แม้ว่าสัดส่วนครัวเรือนชนชั้นกลางจะลดลงจากร้อยละ ๒๑.๕ ในปี ๒๐๑๙ เหลือเพียงร้อยละ ๑๖.๙ ในปี ๒๐๒๔ แต่กลุ่มประชากรชนชั้นกลางยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริโภคของภาคครัวเรือนรวมมากกว่าร้อยละ ๘๐ ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจของกลุ่มประชากรชนชั้นกลางอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน กลุ่มประชากรที่กำลังยกระดับฐานะสู่ชนชั้นกลาง (Aspiring Middle Class) ได้ขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญ โดยปัจจุบันคิดเป็นเกือบครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงฐานประชากรขนาดใหญ่ที่มุ่งหวังการยกระดับคุณภาพชีวิตและการเข้าถึงโอกาสที่ดีขึ้น ซึ่งรวมถึงด้านการศึกษา

อย่างไรก็ตาม แนวโน้มในช่วงที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงแรงกดดันทางการเงินที่เพิ่มขึ้นภายในกลุ่มประชากรดังกล่าว ภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้น ความไม่แน่นอนของรายได้ และค่าใช้จ่ายจำเป็นที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้รายได้สุทธิที่สามารถใช้จ่ายได้จริงลดลง นำไปสู่พฤติกรรมการใช้จ่ายที่มีความระมัดระวังและคำนึงถึงความคุ้มค่ามากขึ้น ดังนั้นแม้ว่าความมุ่งมั่นในการลงทุนด้านการศึกษาจะยังคงอยู่ในระดับที่เข้มแข็ง แต่ภาคครัวเรือนเริ่มมีความตระหนักรอบคอบถึงความคุ้มค่าในการใช้จ่ายมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับความสามารถในการจ่าย ผลตอบแทนจากการลงทุน และการเข้าถึงการสนับสนุนทางการเงิน

พลวัตดังกล่าวยังได้รับผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน สกุลเงินรูเปียห์ของอินโดนีเซียอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ โดยอัตราแลกเปลี่ยนในปี ๒๐๒๖ ๑๗,๐๐๐ รูเปียห์เท่ากับ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งถือเป็นการอ่อนตัวของค่าเงินที่อ่อนค่าที่สุดในประวัติศาสตร์ เนื่องจากค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพในต่างประเทศส่วนใหญ่ถูกกำหนดเป็นสกุลเงินต่างประเทศ แนวโน้มดังกล่าวจึงทำให้ต้นทุนที่แท้จริงของ

การศึกษาต่อต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ประเด็นด้านความสามารถในการจ่ายมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น และกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการเลือกประเทศปลายทางของนักศึกษา

โดยสรุป แนวโน้มเชิงโครงสร้างเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าอินโดนีเซียเป็นตลาดนักศึกษาต่อต่างประเทศที่มีขนาดใหญ่และมีศักยภาพเชิงกลยุทธ์สูง แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นตลาดที่มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับความคุ้มค่ามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แรงกดดันด้านค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น นักศึกษาและครอบครัวมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับประเทศปลายทางที่สามารถมอบความสมดุลระหว่างคุณภาพทางการศึกษา การเข้าถึงได้ง่าย และผลตอบแทนเชิงปฏิบัติจากการลงทุนด้านการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

III. ตลาดนักศึกษาอินโดนีเซียและพฤติกรรมของผู้เรียน

ภายใต้บริบทด้านเศรษฐกิจมหภาคและโครงสร้างประชากรดังกล่าว ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของอินโดนีเซียยังช่วยสะท้อนให้เห็นถึงขนาดและลักษณะของความต้องการศึกษาต่อต่างประเทศได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

๓.๑ ขนาดตลาดและการเติบโต

อ้างอิงจากฐานข้อมูล PDDikti จำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในอินโดนีเซียมีประมาณ ๙.๙๕ ล้านคนในปี ๒๐๒๕ โดยมีนักศึกษามากกว่า ๘.๒๘ ล้านคนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ข้อมูลนี้สะท้อนถึงการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประชากรที่กว้างขวางขึ้น พร้อมทั้งความมุ่งมั่นของนักศึกษาอินโดนีเซียในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ ในทางตรงกันข้าม จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษายังคงมีข้อจำกัด โดยมีนักศึกษาระดับปริญญาโทเพียง ๓๘๐,๐๐๐ คน และระดับปริญญาเอกเพียง ๖๗,๐๐๐ คน ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่านักศึกษาจำนวนมากอาจยังจำเป็นต้องพึ่งพาการศึกษาในต่างประเทศเพื่อการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะทางขั้นสูง โอกาสทางด้านการวิจัย และความก้าวหน้าในสายอาชีพ

แม้อินโดนีเซียจะมีฐานประชากรในระดับอุดมศึกษาที่ใหญ่ แต่สัดส่วนของนักศึกษาที่เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศยังคงอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ปัจจุบันมีนักศึกษาอินโดนีเซียประมาณ ๖๒,๘๐๐ คนที่กำลังศึกษาอยู่ต่างประเทศ (คิดเป็นสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ ๑ ของจำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งหมด) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค เช่น มาเลเซีย เวียดนาม และสิงคโปร์ จะเห็นได้ว่าสัดส่วนการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซียยังถือว่ามีการเข้าถึงต่ำ สะท้อนถึงศักยภาพของตลาดที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่

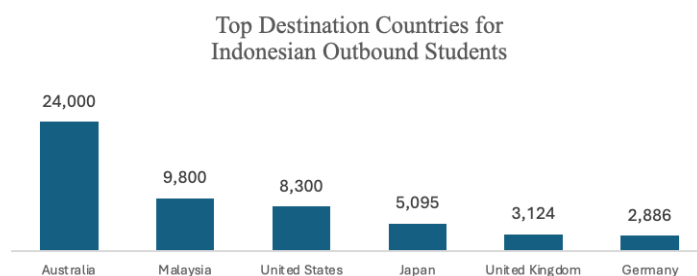
ทั้งนี้ สัดส่วนที่อยู่ในระดับต่ำไม่ควรถูกตีความว่าเป็นผลจากความต้องการที่อ่อนแอ แต่เป็นภาพสะท้อนของข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะในด้านความสามารถของการใช้จ่าย การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และความพร้อมของข้อมูล ความต้องการด้านการศึกษานานาชาติยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาที่มุ่งหวังยกระดับโอกาสการจ้างงานที่ดีขึ้น การเปิดโลกทัศน์ในมุมมองระดับสากล และเส้นทางการศึกษาที่สอดคล้องกับทักษะวิชาชีพ

โครงสร้างของตลาดนักศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซียยังสะท้อนลักษณะพฤติกรรมที่สำคัญหลายประการ โดยประมาณ ร้อยละ ๘๕ ของนักศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง ส่งผลให้ประเด็นด้านความสามารถในการจ่ายเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญที่สุดในการเลือกประเทศปลายทาง โดยเฉพาะสำหรับประชากรที่มีรายได้ในระดับปานกลางจำนวนมาก การศึกษาต่อต่างประเทศถือเป็นภาระผูกพันทางการเงินที่สำคัญ ส่งผลให้นักศึกษาและครอบครัวให้ความสำคัญกับประเทศปลายทางที่สามารถให้ความสมดุลระหว่างคุณภาพการศึกษา ค่าครองชีพ โอกาสในการจ้างงาน และความสะดวกในการเดินทางในเชิงภูมิศาสตร์ พลวัตดังกล่าวยังส่งผลให้ผู้ปกครองและตัวแทนการศึกษามีอิทธิพลสูงต่อระบบการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซีย

โดยสรุป ตลาดนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซียมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ ได้แก่ การมีฐานระบบการศึกษาภายในประเทศขนาดใหญ่ อัตราการศึกษาต่อต่างประเทศที่ยังคงต่ำ และความต้องการพื้นฐานที่แข็งแกร่ง ซึ่งถูกจำกัดด้วยปัจจัยด้านความสามารถในการจ่ายเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม เมื่อการรับรู้ ความสะดวกในการเข้าถึงโอกาส และทางเลือกของประเทศปลายทางในภูมิภาคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลาดนักศึกษาจะมีแนวโน้มที่ขยายตัวมากขึ้นในอนาคต สำหรับประเทศปลายทางที่กำลังเติบโตในระดับภูมิภาค เช่น ประเทศไทย บริบทดังกล่าวได้สร้างโอกาสสำคัญในการดึงดูดนักศึกษาที่ต้องการการศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นสากล ด้วยการเข้าถึงผ่านต้นทุนที่ต่ำกว่าและมีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์มากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศปลายทางหลักในตะวันตก

๓.๒ ประเทศปลายทางการศึกษายอดนิยม

นักศึกษาอินโดนีเซียที่ศึกษาต่อต่างประเทศมักกระจุกตัวอยู่ในประเทศปลายทางหลักเพียงไม่กี่ประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการเคลื่อนย้ายทางการศึกษาที่ชัดเจน ออสเตรเลียยังคงเป็นประเทศปลายทางหลัก โดยมีนักศึกษาอินโดนีเซียประมาณ ๒๔,๐๐๐ คน รองลงมาคือมาเลเซียและสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ เช่น ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และเยอรมนี แม้จะมีสัดส่วนที่น้อยกว่า แต่ยังคงครองสัดส่วนตลาดอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน

รูปที่ ๓ จำนวนนักศึกษาอินโดนีเซียที่ศึกษาต่อต่างประเทศ แยกตามประเทศปลายทาง
(ที่มา: UNESCO Institute for Statistics, ๒๐๒๒)

การกระจายตัวดังกล่าวสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างความมุ่งหวังและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ในการเลือกประเทศปลายทาง ประเทศอย่างสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรมักมีความเชื่อมโยงกับ มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับโลกและภาพลักษณ์ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ ในขณะที่ประเทศปลายทางใน ภูมิภาค เช่น มาเลเซียและญี่ปุ่น มักถูกมองว่าเป็นทางเลือกที่มีความคุ้มค่าทางต้นทุน ความสะดวกในการเดินทาง และมีความสอดคล้องทางวัฒนธรรมมากกว่า

ออสเตรเลียสามารถถือครองและรักษาสถานะความเป็นผู้นำในตลาดอินโดนีเซียได้ ถึงแม้ว่าจะมีค่าครองชีพที่ค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาค ออสเตรเลียยังคงดึงดูดนักศึกษาอินโดนีเซียได้มากที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักศึกษาจำนวนมากมองว่าออสเตรเลียสามารถมอบความสมดุลที่เหมาะสมระหว่างคุณภาพการศึกษา โอกาสในการเข้าถึง โอกาสด้านการจ้างงาน และความคุ้มค่าโดยรวมได้อย่างเหมาะสม

ในขณะเดียวกัน ความนิยมที่มีต่อประเทศปลายทางในภูมิภาคได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของปัจจัยด้านความสามารถในการจ่าย ความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ และข้อพิจารณาเชิงปฏิบัติ ในการกำหนดทิศทางการตัดสินใจศึกษาต่อต่างประเทศ บริบทนี้มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากนักศึกษาอินโดนีเซียส่วนใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง ส่งผลให้ความคุ้มค่าทางต้นทุนกลายเป็นองค์ประกอบหลักในการประเมินประเทศปลายทาง

นอกจากนี้ รูปแบบการเคลื่อนย้ายของกลุ่มนักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษา ยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะที่สำคัญของความต้องการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซีย อ้างอิงจากข้อมูลของทุนการศึกษา LPDP นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษายังคงมีความสนใจอย่างสูงต่อมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับในระดับโลกที่มีศูนย์กลางการศึกษาที่มั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรที่มุ่งเน้นการวิจัย และการพัฒนาความเชี่ยวชาญขั้นสูง ข้อมูลดังกล่าวเป็นสิ่งบ่งชี้ว่าชื่อเสียงทางวิชาการ ยังคงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากในกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์สูง รวมทั้งกลุ่มที่ได้รับทุนการศึกษา แม้ว่าปัจจัยด้านความสามารถในการจ่ายจะมีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นในตลาดวงกว้างก็ตาม

โดยสรุป รูปแบบการศึกษาต่อต่างประเทศของนักศึกษาอินโดนีเซียสะท้อนพลวัตคู่ขนาน ระหว่างความมุ่งหวัง และความสะดวกในการเข้าถึง แม้ว่านักศึกษาจำนวนมากยังคงมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อในประเทศที่มีชื่อเสียงระดับโลก ทว่าข้อจำกัดทางการเงินและข้อพิจารณาเชิงปฏิบัติกำลังเป็นปัจจัยที่กระตุ้นความต้องการต่อทางเลือกในระดับภูมิภาคที่มีความคุ้มค่าและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น สำหรับประเทศปลายทางที่กำลังเติบโตอย่างประเทศไทย บริบทดังกล่าวได้เปิดโอกาสในการกำหนดจุดยืนของประเทศให้เป็นจุดหมายปลายทางด้านการศึกษาที่มีความคุ้มค่าทางต้นทุน โดยที่มีความมุ่งเน้นการเป็นสากล ภายในภูมิภาคการศึกษาของเอเชียโดยรวม

๓.๓ สาขาวิชายอดนิยม

นักศึกษาอินโดนีเซียที่ศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศโดยทั่วไปให้ความสำคัญกับสาขาวิชาที่สามารถสร้างโอกาสในการทำงาน มีความเชื่อมโยงในระดับสากล และสามารถสร้างมูลค่าต่อเส้นทางอาชีพระยะยาว ความนิยมด้านสาขาวิชาที่มีความแตกต่างกันไปตามประเทศปลายทาง ซึ่งสะท้อนถึงความแข็งแกร่งทางวิชาการ เส้นทางอาชีพ และโอกาสด้านทุนการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยภาพรวม สาขาบริหารธุรกิจและการจัดการยังคงเป็นหนึ่งในสาขาที่ได้รับความนิยมสูงสุดในกลุ่มนักศึกษา ในขณะที่สาขา STEM ยังคงมีบทบาทโดดเด่นในประเทศทางเลือกที่เน้นการวิจัยและมีชื่อเสียงทางวิชาการระดับสูง

ในประเทศอย่างสหรัฐอเมริกา พบว่านักศึกษาอินโดนีเซียมีการกระจุกตัวสูงในสาขา STEM เป็นจำนวนมากเช่น วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งหวังในเส้นทางการศึกษาที่เน้นการวิจัยและความเชี่ยวชาญทางเทคนิคขั้นสูง ในทางกลับกัน ออสเตรเลียดึงดูดนักศึกษาในสาขาวิชาที่หลากหลายและมุ่งเน้นวิชาชีพมากกว่าโดยเฉพาะด้านการจัดการและพาณิชย์ศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์สุขภาพ และสังคมศาสตร์สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าการเลือกประเทศปลายทางไม่ได้ขึ้นอยู่กับชื่อเสียงทางวิชาการเท่านั้นแต่ยังเชื่อมโยงกับความเกี่ยวข้องต่ออุตสาหกรรม โอกาสในการจ้างงาน และโอกาสหลังสำเร็จการศึกษาอีกด้วย

รูปแบบการเคลื่อนย้ายของนักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษายังสะท้อนแนวโน้มดังกล่าวอย่างชัดเจน โดยโครงการทุนการศึกษา LPDP ของอินโดนีเซียได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับสาขา STEM รวมทั้งสุขภาพและการแพทย์ เกษตรกรรม และสังคมศาสตร์เชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายระดับชาติด้านการพัฒนาศักยภาพทางเทคโนโลยี ระบบสาธารณสุข และทุนมนุษย์ ส่งผลให้ความต้องการหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่เน้นความเชี่ยวชาญทางเทคนิคและการวิจัยในต่างประเทศยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง

แม้ว่าสาขา STEM และการศึกษาด้านเทคนิคจะได้รับความสำคัญเพิ่มขึ้น แต่ความต้องการศึกษาต่อต่างประเทศของนักศึกษาอินโดนีเซียยังคงมีความสนใจในสาขาวิชาที่เน้นเกี่ยวกับวิชาชีพเช่น บริหารธุรกิจ การสื่อสาร การท่องเที่ยว การโรงแรม และสาขาประยุกต์อื่น ๆ ที่มีผลลัพธ์ด้านการจ้างงานชัดเจนก็ยังคงอยู่ในระดับสูงเช่นกันสิ่งนี้สะท้อนว่านักศึกษาอินโดนีเซียจำนวนมากให้ความสำคัญกับความเกี่ยวข้องต่อสายอาชีพและประสบการณ์ในภาคอุตสาหกรรมควบคู่ไปกับคุณภาพทางวิชาการ

แนวโน้มเหล่านี้มีนัยสำคัญอย่างยิ่งในต่อบริบทของประเทศไทย เนื่องจากไทยซึ่งมีจุดแข็งที่โดดเด่นในด้านการโรงแรม การท่องเที่ยว การส่งเสริมสุขภาพ สุขภาพ และการศึกษาด้านธุรกิจที่มีความเป็นสากล ปัจจัยเหล่านี้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาอินโดนีเซียที่กำลังมองหาเส้นทางการศึกษานานาชาติที่นำไปสู่การประกอบอาชีพที่มีความเป็นรูปธรรม และสามารถเข้าถึงได้ง่ายในระดับภูมิภาค

โดยสรุป นักศึกษาอินโดนีเซียที่ศึกษาต่อต่างประเทศมีแรงจูงใจทางวิชาการที่ผสมผสานทั้งด้านความมุ่งมั่นและความเป็นจริงเชิงปฏิบัติแม้ว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนสูงยังคงมุ่งสู่หลักสูตรที่เน้นการวิจัยและมีชื่อเสียงระดับโลก แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีจำนวนกลุ่มนักศึกษาที่มากขึ้น กำลังให้ความสำคัญกับการศึกษาที่เน้นด้านวิชาชีพ ที่เพิ่มโอกาสในการจ้างงาน สามารถเข้าถึงได้ง่าย และมีความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน

๓.๔ วิธีการเลือกประเทศปลายทางศึกษาต่อของนักศึกษาอินโดนีเซีย

การตัดสินใจศึกษาต่อต่างประเทศของนักศึกษาอินโดนีเซียได้รับอิทธิพลจากทั้งความมุ่งมั่นและข้อจำกัดเชิงปฏิบัติ นักศึกษาจำนวนมากมีแรงจูงใจจากประโยชน์ระยะยาวของการศึกษานานาชาติ ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางอาชีพที่ดีขึ้น การเข้าถึงสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้น และประสบการณ์ระดับสากล สิ่งนี้สะท้อนผ่านความนิยมของประเทศปลายทาง โดยออสเตรเลีย (ร้อยละ ๕๑) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ ๔๓) และสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ ๒๘) ยังคงเป็นประเทศที่นักศึกษาอินโดนีเซียต้องการศึกษาต่อมากที่สุด (QS International Student Survey, ๒๐๒๔)

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านการเงินและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติก็มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจ ปัจจัยด้านต้นทุนประกอบด้วย ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าครองชีพ ความพร้อมของทุนการศึกษา และที่พักอาศัย เป็นประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาว่านักศึกษาอินโดนีเซียส่วนใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง นอกจากนี้ ความปลอดภัย ความสามารถในการปรับตัวด้านวัฒนธรรม และความสะดวกในการเข้าถึงยังมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจโดยเฉพาะในมุมมองของครอบครัวที่ต้องประเมินความเสี่ยงและผลตอบแทนระยะยาวจากการศึกษาต่อต่างประเทศ

ด้วยเหตุนี้ นักศึกษาอินโดนีเซียจึงมักประเมินประเทศปลายทางผ่านมุมมองที่มีหลายปัจจัยและให้ความสำคัญกับความคุ้มค่า การตัดสินใจไม่ได้ขึ้นอยู่กับชื่อเสียงทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงโอกาสในการจ้างงาน เครือข่ายทางวิชาชีพ ความเข้ากันได้ทางวัฒนธรรม และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สิ่งนี้สะท้อนว่าการเลือกประเทศปลายทางแทบไม่เคยถูกขับเคลื่อนด้วยชื่อเสียงเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถของประเทศปลายทางในการมอบสมดุลระหว่างคุณภาพการศึกษา ความสามารถในการจ่าย และความเกี่ยวข้องต่อสายอาชีพ

อิทธิพลของครอบครัวยังคงฝังรากลึกในกระบวนการตัดสินใจทุกขั้นตอน โดยบิดามารดามักมีบทบาททั้งในฐานะผู้สนับสนุนด้านการเงินและผู้ประเมินความเสี่ยงในขณะเดียวกันนักศึกษายังพึ่งพาแหล่งข้อมูลเชิงประจักษ์จากประสบการณ์จริงอย่างมาก เช่น นักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่ ศิษย์เก่า และตัวแทนการศึกษา เพื่อช่วยลดความไม่แน่นอนและสนับสนุนการเปรียบเทียบประเทศปลายทาง

โดยสรุป กลุ่มนักศึกษาอินโดนีเซียที่ศึกษาต่อต่างประเทศสามารถอธิบายได้ว่าเป็นกลุ่มที่ขับเคลื่อนด้วยความคุ้มค่าอย่างแท้จริง แม้ว่าสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลกยังคงเป็นเป้าหมายในเชิงความมุ่งหวัง แต่การตัดสินใจเลือกประเทศปลายทางกำลังถูกกำหนดมากขึ้นจากปัจจัยด้านความสามารถในการจ่าย การเข้าถึง โอกาสในการทำงาน และผลตอบแทนเชิงปฏิบัติจากการลงทุน สิ่งนี้จึงเปิดโอกาสให้ประเทศปลายทางในภูมิภาคที่กำลังเติบโต เช่น ประเทศไทย ในการสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขัน ผ่านการนำเสนอเส้นทางการศึกษาที่เข้าถึงได้ง่าย มุ่งเน้นทักษะอาชีพ และสอดคล้องกับบริบทความต้องการของภูมิภาค

๓.๕ ช่องทางและอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

นักศึกษาอินโดนีเซียอาศัยช่องทางข้อมูลที่หลากหลายตลอดเส้นทางการศึกษาต่อต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของแต่ละช่องทางไม่ได้มีความเท่าเทียมกัน การตัดสินใจไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงการสื่อสารการตลาดของสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่ผ่านการค้นหาข้อมูลออนไลน์ อิทธิพลจากครอบครัว ตัวแทนการศึกษา และการยืนยันจากประสบการณ์ของเพื่อนหรือรุ่นพี่

ในช่วงเริ่มต้นของการค้นหาข้อมูล เว็บไซต์มหาวิทยาลัย แพลตฟอร์มออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์ ถือเป็นช่องทางหลักในการสร้างการรับรู้และค้นหาประเทศปลายทางนักศึกษาอินโดนีเซียมีการใช้งานดิจิทัลในระดับสูง โดย ร้อยละ ๗๗ ระบุว่าใช้ Instagram เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้นหาข้อมูลศึกษาต่อต่างประเทศ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลกที่อยู่ที่ ร้อยละ ๔๒ อย่างมีนัยสำคัญ สิ่งนี้สะท้อนว่าเนื้อหาที่เน้นภาพลักษณ์ไลฟ์สไตล์ และประสบการณ์จากเพื่อน มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับประเทศปลายทางและมหาวิทยาลัย

เมื่อนักศึกษาเข้าสู่ขั้นตอนการประเมินและตัดสินใจอิทธิพลจะถูกถ่ายโอนไปยังบุคคลหรือหน่วยงานตัวกลางที่ได้รับความไว้วางใจมากขึ้นเกือบสองในสามของนักศึกษาหารือแผนการศึกษาต่อกับผู้ปกครอง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประเมินความสามารถในการจ่าย ความปลอดภัย และผลตอบแทนระยะยาวจากการลงทุนด้านการศึกษา ขณะเดียวกัน ตัวแทนการศึกษาก็มีบทบาทสำคัญอย่างมากในระบบการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซีย โดยประมาณ ร้อยละ ๕๓ ของนักศึกษาอินโดนีเซียเคยใช้หรือมีแผนจะใช้บริการตัวแทนการศึกษาในกระบวนการสมัครเรียน และประมาณสามในสี่มองว่าตัวแทนการศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับโลก สิ่งนี้สะท้อนถึงความสำคัญของคำแนะนำแบบใกล้ชิดในการช่วยลดความไม่แน่นอนตลอดกระบวนการตัดสินใจ

การยืนยันจากประสบการณ์ของเพื่อนหรือรุ่นพี่ยังถือเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลสูงต่อการเลือกประเทศปลายทาง มากกว่าครึ่งของนักศึกษาอินโดนีเซีย (ร้อยละ ๕๔) มองว่าข้อมูลจากนักศึกษาต่างชาติที่กำลังศึกษาอยู่เป็นหนึ่งในแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่ามากที่สุด ขณะที่ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย (ร้อยละ ๕๐ และโอกาสด้านการฝึกงานหรือการทำงาน (ร้อยละ ๔๘) ก็ได้รับความสำคัญในระดับสูงเช่นกัน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตนักศึกษา

ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัย และโอกาสในการทำงาน มักถูกมองว่ามีความน่าเชื่อถือและเข้าถึงได้ง่ายกว่าเมื่อสื่อสารผ่านประสบการณ์ของนักศึกษาจริง มากกว่าช่องทางอย่างเป็นทางการของสถาบัน

โดยสรุประบบนิเวศการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซียเป็นระบบที่ขับเคลื่อนด้วยสายสัมพันธ์และความไว้วางใจแม้สื่อประชาสัมพันธ์ของสถาบันการศึกษายังคงมีความสำคัญต่อการสร้างการรับรู้ แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายกลับได้รับอิทธิพลอย่างมากจากผู้ปกครอง ตัวแทนการศึกษา และชุมชนของนักศึกษา ซึ่งช่วยลดความไม่แน่นอนและสร้างความมั่นใจต่อการเลือกประเทศปลายทางสิ่งนี้สะท้อนว่ากลยุทธ์การรับสมัครนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จในอินโดนีเซีย อาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงการวางตำแหน่งทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการสร้างความไว้วางใจ การมองเห็น และความน่าเชื่อถือทางสังคม ผ่านตัวกลางในท้องถิ่นและชุมชนนักศึกษาด้วย

๓.๖ ปัจจัยใดที่ส่งเสริมความน่าสนใจของประเทศไทยในมุมมองของนักศึกษาอินโดนีเซีย

แม้ว่าประเทศไทยจะยังคงเป็นประเทศปลายทางด้านการศึกษาที่มีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับศูนย์กลางการศึกษาหลัก เช่น ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร แต่ความน่าสนใจของประเทศไทยในหมู่นักศึกษาอินโดนีเซียได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาพลวัตเชิงบวกนี้ก่อตัวขึ้นจากการผสมผสานจุดแข็งด้านความเหมาะสมของค่าใช้จ่าย ความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ การเชื่อมโยงระดับภูมิภาคที่สะดวกสบาย ตลอดจนความเชี่ยวชาญระดับแนวหน้าของไทยในสาขาวิชาเฉพาะทาง อาทิ การจัดการการโรงแรม การท่องเที่ยว สุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพ และหลักสูตรบริหารธุรกิจระดับนานาชาติ

ตัวชี้วัดเชิงประจักษ์ประการหนึ่งคือการเติบโตของเครือข่ายระบบนิเวศนักศึกษาอินโดนีเซีย ภายในภูมิภาคศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ปัจจุบันมีการประเมินว่ามีนักศึกษาอินโดนีเซียที่ศึกษาอยู่ในประเทศไทยประมาณ ๕๐๐-๑,๐๐๐ คน โดยได้รับการสนับสนุนจากสมาคมนักศึกษาอินโดนีเซียในประเทศไทย (Permitha) ซึ่งดำเนินงานครอบคลุมมากกว่า ๑๓ มหาวิทยาลัย นักศึกษาอินโดนีเซียส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในสถาบันต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หลายคนเข้าร่วมผ่านโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา หลักสูตรสองปริญญา และหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากความร่วมมือทางวิชาการระดับภูมิภาค

ความน่าสนใจของประเทศไทยยังได้รับการเสริมสร้างจากจำนวนความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยอินโดนีเซียและมหาวิทยาลัยไทยที่เพิ่มขึ้น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น Airlangga University, University of Indonesia, IPB University และ University of Mataram ได้ขยายความร่วมมือกับสถาบันในประเทศไทย เช่น Chiang Mai University, Kasetsart University และ Suranaree University of Technology ผ่านโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา การวิจัยร่วม และโครงการการเคลื่อนย้ายทางวิชาการ สิ่งนี้สะท้อนว่าความเชื่อมโยงด้านการศึกษาระหว่างอินโดนีเซียและประเทศไทยกำลังมีความเป็นระบบและเป็นสถาบันมากยิ่งขึ้น

พัฒนาการเหล่านี้สอดคล้องอย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรมโดยรวมของนักศึกษาอินโดนีเซียที่ศึกษาต่อต่างประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปให้ความสำคัญกับความสามารถในการจ่ายโอกาสในการทำงานผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และการเข้าถึงได้ง่ายในระดับภูมิภาค ควบคู่ไปกับคุณภาพทางวิชาการในบริบทนี้ประเทศไทยจึงเริ่มถูกวางตำแหน่งให้เป็นทางเลือกภูมิภาคที่น่าเชื่อถือซึ่งสามารถมอบการศึกษาที่มีความเป็นสากลในต้นทุนที่ต่ำกว่า มีความใกล้ชิดทางวัฒนธรรมมากกว่า และมีความเชื่อมโยงระดับภูมิภาคที่แข็งแกร่งกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศตะวันตกแบบดั้งเดิม

IV. การวางจุดยืนของประเทศไทยและโอกาสเชิงกลยุทธ์

จากความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักศึกษาอินโดนีเซียและภูมิทัศน์การศึกษาระดับภูมิภาค การพิจารณาว่าประเทศไทยถูกวางตำแหน่งอย่างไรภายในตลาดนักศึกษาต่อต่างประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศปลายทางที่มีความแข็งแกร่งและเป็นที่ยอมรับมากกว่า เช่น ออสเตรเลียหรือมาเลเซีย ประเทศไทยยังคงถือเป็นจุดหมายปลายทางด้านการศึกษาที่กำลังเติบโตสำหรับนักศึกษาอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของความต้องการนักศึกษาที่มุ่งสู่เส้นทางการศึกษานานาชาติที่มีความคุ้มค่า เข้าถึงได้ง่าย และเน้นประสบการณ์มากขึ้น อาจสร้างโอกาสเชิงกลยุทธ์ที่เพิ่มขึ้นให้แก่ประเทศไทยภายในตลาดการศึกษาระดับภูมิภาคในอนาคต

๔.๑ การวางตำแหน่งทางการตลาดและภูมิทัศน์การแข่งขัน

ดังที่แสดงในรูปที่ ๔ ประเทศปลายทางสำหรับนักศึกษาอินโดนีเซียสามารถจัดวางได้อย่างกว้าง ๆ บนพื้นฐานของสองมิติสำคัญ ได้แก่ ค่าครองชีพเฉลี่ย และระดับความต้องการของนักศึกษา การวางตำแหน่งดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าประเทศปลายทางต่าง ๆ แข่งขันกันผ่านการผสมผสานที่แตกต่างกันระหว่างความสามารถในการจ่าย การเข้าถึงได้ง่าย ชื่อเสียงทางวิชาการ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และประสบการณ์โดยรวมของนักศึกษา

รูปที่ ๔ นักศึกษาอินโดนีเซียในต่างประเทศเทียบกับค่าครองชีพ (มุมมองแบบ Quadrant)

ในกลุ่มประเทศปลายทางระดับโลก อย่างสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย มีลักษณะที่เหมือนกันคือเป็นประเทศค่าครองชีพค่อนข้างสูง แต่ยังคงได้รับความนิยมจากนักศึกษาเป็นจำนวนมาก ความนิยมอย่างต่อเนื่องนี้สะท้อนว่านักศึกษาอินโดนีเซียยินดีที่จะรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นหากประเทศจุดหมายปลายทางนั้นสามารถมอบคุณภาพการศึกษาและการยอมรับในระดับสากล รวมถึงโอกาสด้านการจ้างงานและคุณค่าต่อเส้นทางอาชีพระยะยาวได้อย่างชัดเจน ในบรรดาประเทศเหล่านี้ประเทศออสเตรเลียถือเป็นประเทศที่โดดเด่นเนื่องจากยังคงรักษาระดับความต้องการของนักศึกษาได้สูง ถึงแม้ว่าจะมีต้นทุนโดยรวมที่สูงกว่าหลายประเทศซึ่งสะท้อนถึงความสมดุลที่แข็งแกร่งระหว่างคุณภาพหรือการเข้าถึงและผลตอบแทนจากการลงทุนด้านการศึกษา

สำหรับกลุ่มประเทศทางเลือกระดับภูมิภาคประเทศมาเลเซียครองตำแหน่งที่ชัดเจนในฐานะประเทศที่มีต้นทุนต่ำแต่ความต้องการสูง ด้วยการผสมผสานระหว่างค่าใช้จ่ายการเรียนภาษาอังกฤษ ความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ และกระบวนการรับสมัครที่เข้าถึงได้ง่าย ปัจจัยดังกล่าวทำให้มาเลเซียกลายเป็นหนึ่งในประเทศทางเลือกที่น่าสนใจที่สุดสำหรับนักศึกษาอินโดนีเซีย โดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือนรายได้ปานกลาง ผลการดำเนินงานที่มั่นคงของมาเลเซียยังสะท้อนว่าความสามารถในการจ่ายเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอหากปราศจากการวางจุดยืนทางการศึกษาที่ชัดเจน ช่องทางในการรับสมัครที่มีประสิทธิภาพ และความเด่นชัดด้านความมั่นคงของสถาบัน

ในขณะเดียวกันประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เยอรมนี และซาอุดีอาระเบีย ครองตำแหน่งเฉพาะกลุ่มภายในตลาด โดยประเทศเหล่านี้มักดึงดูดนักศึกษาผ่านจุดแข็งเฉพาะด้าน เช่น ทุนการศึกษา หลักสูตรด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยี ความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม ความเกี่ยวข้องทางศาสนา หรือความเชี่ยวชาญทางวิชาการเฉพาะทางมากกว่าการแข่งขันในตลาดโดยตรง

โดยรวมแล้วภาพรวมการศึกษาระดับภูมิภาคยังคงมีความหลากหลายที่สูงโดยแต่ละประเทศแข่งขันผ่านคุณค่าที่แตกต่างกันมากกว่าการแข่งขันภายใต้รูปแบบเดียวกันสิ่งนี้สะท้อนลักษณะสำคัญของนักศึกษาอินโดนีเซียที่ศึกษาต่อต่างประเทศ ซึ่งมักประเมินประเทศจุดหมายปลายทางผ่านมุมมองที่ให้ความสำคัญกับความคุ้มค่า โดยสร้างสมดุลระหว่างความสามารถในการจ่าย คุณภาพของการศึกษา โอกาสในการจ้างงาน การเข้าถึง และประสบการณ์การเรียนรู้โดยรวม

ภายใต้บริบทดังกล่าวประเทศไทยดูเหมือนจะกำลังก้าวขึ้นมาเป็นตัวเลือกระดับกลางที่อยู่ระหว่างประเทศตะวันตกระดับโลกกับประเทศทางเลือกในระดับภูมิภาคที่มีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าประเทศไทย ประเทศไทยมีจุดเด่นด้านค่าครองชีพที่สมเหตุสมผล สะดวกในการเดินทางภายในภูมิภาค และมีเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตที่โดดเด่นโดยไม่เผชิญข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายสูงเหมือนประเทศปลายทางดั้งเดิมอย่างสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร หรือออสเตรเลีย การวางตำแหน่งลักษณะนี้อาจสร้างโอกาสในการดึงดูดนักศึกษาอินโดนีเซียที่กำลังมองหาเส้นทางการศึกษานานาชาติที่เข้าถึงได้ง่าย เน้นการปฏิบัติได้จริง และเน้นประสบการณ์มากขึ้น

๔.๒ ตำแหน่งทางการตลาดปัจจุบันของประเทศไทย

แม้ว่าประเทศไทยจะมีข้อได้เปรียบในการแข่งขันหลายประการแต่ในปัจจุบันประเทศไทยยังคงอยู่ในตำแหน่งของการกำลังเติบโตและยังไม่มีภาพลักษณ์ที่โดดเด่นมากนักภายในตลาดของการศึกษาต่อต่างประเทศสำหรับนักศึกษาประเทศของอินโดนีเซีย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอย่างมาเลเซีย ออสเตรเลีย หรือญี่ปุ่น ประเทศไทยยังคงถูกมองว่าเป็นประเทศตัวเลือกด้านการศึกษาระดับรองในมุมมองของนักศึกษาและผู้ปกครองชาวอินโดนีเซีย สิ่งนี้สะท้อนว่าความท้าทายของประเทศไทยไม่ได้อยู่เพียงด้านความสามารถในการแข่งขันเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการรับรู้ของตลาดและการวางรูปแบบทางการศึกษา

ปัจจุบันประเทศไทยมักถูกเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยววิถีชีวิตและประสบการณ์ทางวัฒนธรรมมากกว่าการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติขนาดใหญ่แม้ว่าภาพลักษณ์ดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมความคุ้นเคยและความน่าสนใจของประเทศในเชิงบวกแต่ยังไม่สามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่ภาพลักษณ์ด้านการศึกษาที่โดดเด่นหรือสร้างความต้องการของนักศึกษาในหมู่เกาะได้อย่างเต็มที่เมื่อเทียบกับประเทศอื่นที่มีความมั่นคงมากกว่าประเทศไทยที่ยังมีระดับการเข้าถึงที่น้อยกว่าในกลุ่มตัวแทนการศึกษาหรือเครือข่ายศิษย์เก่าอินโดนีเซียที่มีขนาดเล็กรวมถึงการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยและจุดแข็งทางวิชาการที่ยังจำกัด

อย่างไรก็ตาม มีสัญญาณหลายประการที่สะท้อนว่าตำแหน่งของประเทศไทยภายในตลาดกำลังพัฒนาและมั่นคงขึ้นในด้านการขยายตัวของโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและหลักสูตรสองปริญญา รวมถึงความร่วมมือทางวิชาการที่เพิ่มขึ้นระหว่างมหาวิทยาลัยอินโดนีเซียและไทย การเติบโตของชุมชนนักศึกษาอินโดนีเซียในมหาวิทยาลัยไทยล้วนสะท้อนถึงความเชื่อมโยงด้านการศึกษาที่แน่นแฟ้นขึ้นระหว่างทั้งสองประเทศ นอกจากนี้จุดแข็งของประเทศไทยในด้านการโรงแรม การท่องเที่ยว การส่งเสริมสุขภาพและอุตสาหกรรมบริการยังสอดคล้องอย่าง

ใกล้ชิดกับความต้องการของนักศึกษาอินโดนีเซียที่มองหาเส้นทางการศึกษาที่เน้นสายอาชีพ ประสบการณ์จริงและผลลัพธ์เชิงปฏิบัติ

การเดินทางเข้าประเทศไทยยังได้รับการสนับสนุนจากกระบวนการขอวีซ่านักศึกษาที่ไม่ยุ่งยากเมื่อเทียบกับหลายประเทศในตะวันตก นักศึกษาอินโดนีเซียที่สมัครเรียนในหลักสูตรเต็มเวลาสามารถยื่นขอการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวรหัส ED (Non-immigrant Visa) ผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมดซึ่งช่วยลดความซับซ้อนด้านเอกสารและเพิ่มความสะดวกสำหรับโครงการการศึกษาในระดับภูมิภาค อย่างไรก็ตาม แตกต่างจากประเทศอย่างออสเตรเลียหรือสหราชอาณาจักร การทำงานภายใต้วีซ่า ED ของไทยยังมีข้อจำกัดที่สูงโดยทั่วไปนักศึกษาไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานพาร์ทไทม์ระหว่างศึกษาทั้งนี้ให้ประเทศไทยอาจเหมาะสมสำหรับนักศึกษาที่ให้ความสำคัญค่าใช้จ่ายการเข้าถึงได้ง่ายในระดับภูมิภาคและประสบการณ์นานาชาติมากกว่าการมองหาเส้นทางทำงานระหว่างเรียนหรือการย้ายถิ่นฐานผ่านการศึกษา

พัฒนาการเหล่านี้สะท้อนว่าประเทศไทยในตลาดนักศึกษาอินโดนีเซียที่ออกไปเรียนต่างประเทศประเทศไทยนั้นน่าจะยังถูกมองข้ามหรือได้รับการส่งเสริมที่น้อยกว่าศักยภาพที่แท้จริงที่ควรได้รับแม้ว่าประเทศไทยอาจยังไม่สามารถแข่งขันโดยตรงกับประเทศปลายทางในด้านชื่อเสียงระดับโลกแต่ประเทศไทยมีคุณลักษณะหลายประการที่สอดคล้องอย่างมากกับความต้องการโดยรวมของนักศึกษาอินโดนีเซียโดยเฉพาะด้านค่าใช้จ่ายการเข้าถึงในระดับภูมิภาค โอกาสในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และจุดเด่นด้านวิถีชีวิตโดยรวม

๔.๓ การวางตำแหน่งเชิงกลยุทธ์และคุณค่าที่นำเสนอ

จากภูมิทัศน์การแข่งขันข้างต้นสะท้อนว่าประเทศไทยไม่น่าจะสามารถแข่งขันโดยตรงกับประเทศตะวันตกในด้านชื่อเสียงทางวิชาการระดับสากลได้และในขณะเดียวกันก็ไม่น่าจะแข่งขันกับประเทศมาเลเซียโดยอาศัยเพียงจุดแข็งด้านความสามารถในการใช้จ่ายและการเข้าถึงได้ง่ายเท่านั้นแต่ข้อได้เปรียบที่แท้จริงของประเทศไทยอาจอยู่ที่ความแตกต่างในฐานะตัวเลือกระดับกลางที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในตลาดการศึกษาระดับภูมิภาค

การวางตำแหน่งดังกล่าวสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงที่นักศึกษาอินโดนีเซียประเมินการศึกษาระดับนานาชาติ ปัจจุบันนักศึกษาให้ความสำคัญไม่เพียงชื่อเสียงทางวิชาการแต่ยังรวมถึงความสามารถในการใช้จ่ายโอกาสในการทำงาน การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ วิถีชีวิต ความสะดวกในการเข้าถึง และประสบการณ์ระดับสากลโดยรวมด้วยเหตุนี้ ประเทศปลายทางที่สามารถผสมผสาน คุณค่าทางการศึกษา เข้ากับความคุ้มค่า การเข้าถึงได้ง่าย และประสบการณ์นักศึกษาที่มีความหมาย จึงกำลังได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในตลาด

ในขณะเดียวกันมุมมองด้านการศึกษาระดับภูมิภาคที่มีความหลากหลายสูงยังสะท้อนว่าประเทศที่ประสบความสำเร็จมักแข่งขันจากการวางตำแหน่งที่แตกต่างอย่างชัดเจนมากกว่าการพยายามเลียนแบบผู้นำตลาดหลัก ประเทศมาเลเซียได้สร้างจุดยืนที่แข็งแกร่งในฐานะศูนย์กลางการศึกษาภาษาอังกฤษที่มีความคุ้มค่าและเข้าถึงได้

ง่ายในขณะที่ประเทศอย่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ดึงดูดนักศึกษาผ่านความเชี่ยวชาญด้านเทคนิคทุนการศึกษาและภาพลักษณ์ระดับชาติที่มั่นคงสิ่งนี้สะท้อนว่ากลยุทธ์แบบ “me-too” ซึ่งประเทศไทยพยายามวางตำแหน่งตนเองเป็นประเทศมาเลเซียที่ราคาประหยัดหรือทางเลือกขนาดเล็กของประเทศตะวันตกอาจทำให้ความสามารถในการแข่งขันอ่อนแอลง มากกว่าจะช่วยเสริมความมั่นคง

ในทางกลับกัน โอกาสของประเทศไทยอยู่ที่การใช้ประโยชน์จากจุดแข็งเฉพาะของตนเอง โดยเฉพาะในด้านการโรงแรม การท่องเที่ยว การส่งเสริมสุขภาพ และเส้นทางการศึกษาที่เน้นประสบการณ์จริงสาขาเหล่านี้สอดคล้องอย่างใกล้ชิดกับความต้องการของนักศึกษาอินโดนีเซียที่มองหาการศึกษาระดับนานาชาติที่เน้นสายอาชีพ มีความเป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับบริบทระดับภูมิภาค นอกจากนี้ ความต้องการที่เพิ่มขึ้นต่อโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาหลักสูตรสองปริญญาและการศึกษาต่างประเทศระยะสั้นอาจช่วยเพิ่มความสนใจของประเทศไทยในกลุ่มนักศึกษาที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์จริง การเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ และผลลัพธ์ด้านการจ้างงานควบคู่กับคุณภาพทางวิชาการ

ข้อได้เปรียบเชิงโครงสร้างหลายประการยังช่วยสนับสนุนการวางตำแหน่งของประเทศไทยในตลาดนี้ ความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ ความคุ้นเคยทางวัฒนธรรม และค่าครองชีพระดับปานกลาง ช่วยลดต้นทุนอุปสรรคทางจิตวิทยาและภาระทางการเงินสำหรับนักศึกษาอินโดนีเซียเมื่อเทียบกับประเทศตะวันตกที่อยู่ห่างไกลกว่า นอกจากนี้เสน่ห์ด้านไลฟ์สไตล์สภาพแวดล้อมเมืองและอิทธิพลทางวัฒนธรรมระดับภูมิภาคที่เพิ่มขึ้นของประเทศไทยยังส่งผลเชิงบวกต่อความน่าสนใจในกลุ่มศึกษารุ่นใหม่ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ชีวิตจริง

ภายในระดับภูมิภาคโดยรวม ประเทศไทยดูเหมือนจะอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมในการครอง ตลาดกึ่งกลางระหว่างประเทศตะวันตกระดับโลกกับประเทศทางเลือกต้นทุนต่ำในภูมิภาคแทนที่จะวางตำแหน่งตนเองเป็นตัวทดแทนโดยตรงของคู่แข่งประเทศไทยควรมุ่งเน้นการนำเสนอเส้นทางด้านการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับภูมิภาคมากกว่าเน้นวิชาชีพและขับเคลื่อนด้วยประสบการณ์มากยิ่งขึ้น

ในบริบทนี้คุณค่าที่ประเทศไทยนำเสนอสามารถอธิบายได้ว่าเป็นจุดหมายปลายทางด้านการศึกษาระดับนานาชาติที่เข้าถึงได้ง่ายซึ่งผสมผสานความสามารถในการใช้จ่าย การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ความคุ้นเคยทางวัฒนธรรม และเสน่ห์ด้านไลฟ์สไตล์ภายใต้สภาพแวดล้อมอาเซียนที่มีความเคลื่อนไหวสูงอย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในระยะยาวจะไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษาไทยเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความสามารถในการเปลี่ยนจุดแข็งเหล่านี้ให้กลายเป็นการรับรู้ของตลาดที่ชัดเจนขึ้นการวางตำแหน่งที่มั่นคงขึ้นและความน่าเชื่อถือด้านการศึกษาที่สูงขึ้นภายในตลาดนักศึกษาที่ศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซียด้วย

๔.๔ กลุ่มนักศึกษาเป้าหมาย (Target Student Persona)

ประเทศไทยไม่น่าจะสามารถแข่งขันได้อย่างครอบคลุมในหลายกลุ่มของตลาดนักศึกษาต่างประเทศ จากประเทศอินโดนีเซียแต่จุดแข็งของประเทศไทยดูเหมือนจะสอดคล้องอย่างใกล้ชิดกับกลุ่มนักศึกษาบางประเภท ที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการใช้จ่าย การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ประสบการณ์ชีวิต และการเข้าถึงในระดับ ภูมิภาค มากกว่าการมุ่งเน้นเพียงชื่อเสียงด้านวิชาการ

หนึ่งในกลุ่มสำคัญคือนักศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยความคุ้มค่าที่มองหาการศึกษาในระดับนานาชาติภายใต้ งบประมาณที่สามารถบริหารจัดการได้นักศึกษากลุ่มนี้มักให้ความสำคัญกับค่าเล่าเรียน ค่าครองชีพ ความพร้อม ของทุนการศึกษาและผลตอบแทนโดยรวมจากการลงทุนแม้ว่าพวกเขายังคงมีความมุ่งมั่นต่อประสบการณ์ระดับ สากลและความก้าวหน้าในสายอาชีพแต่การตัดสินใจเลือกประเทศปลายทางมักถูกกำหนดอย่างมากจาก ความสามารถในการจ่ายและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโครงสร้างต้นทุนระดับปานกลางและความสะดวกในการ เดินทางในระดับภูมิภาคของประเทศไทยจึงทำให้ประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับนักศึกษากลุ่มนี้

อีกหนึ่งกลุ่มสำคัญคือนักศึกษาที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ซึ่งมองว่าประสบการณ์การใช้ชีวิต ระหว่างศึกษาต่างประเทศมีความสำคัญควบคู่ไปกับผลลัพธ์ทางวิชาการและปัจจัยต่างๆเช่น วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมของเมือง โอกาสในการท่องเที่ยว ชีวิตทางสังคม และการพัฒนาตนเอง ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการ เลือกประเทศปลายทาง ด้วยเหตุนี้ เสน่ห์ด้านไลฟ์สไตล์ ความคุ้นเคยทางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมเมืองที่มี ชีวิตชีวาของประเทศไทยจึงอาจสอดคล้องอย่างมากกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีหรือนักศึกษาแลกเปลี่ยนและ ผู้เข้าร่วมโครงการระยะสั้น

ประเทศไทยยังมีความสอดคล้องอย่างมากกับนักศึกษาที่สนใจสาขาวิชาที่เน้นวิชาชีพและการประยุกต์ใช้ จริงเช่น การโรงแรม การท่องเที่ยว บริหารธุรกิจ การสื่อสาร การส่งเสริมสุขภาพและหลักสูตรด้านบริการ นักศึกษา กลุ่มนี้มักให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจริงประสบการณ์ในภาคอุตสาหกรรมการฝึกงานและผลลัพธ์ด้าน การจ้างงานมากกว่าชื่อเสียงของสถาบันเพียงอย่างเดียวคือจุดแข็งที่โดดเด่นของประเทศไทยในด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการจึงสร้างโอกาสที่มั่นคงในการวางตำแหน่งประเทศให้เป็นจุดหมายปลายทางสำหรับ เส้นทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกับอาชีพและประสบการณ์จริง

เมื่อพิจารณาร่วมกันกลุ่มนักศึกษาเหล่านี้ถือเป็นสัดส่วนที่มีความสำคัญภายในตลาดนักศึกษาต่อ ต่างประเทศของอินโดนีเซียและมีความต้องการที่สอดคล้องอย่างใกล้ชิดกับการวางตำแหน่งที่กำลังเติบโตของ ประเทศไทยภายในตลาดการศึกษาในระดับภูมิภาคดังนั้นแทนที่จะพยายามเจาะตลาดทั้งหมดการใช้แนวทางที่มี ความเฉพาะเจาะจงและแตกต่างกันขึ้นอาจช่วยให้ประเทศไทยสามารถสร้างคุณค่าที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือใน สายตาของนักศึกษาอินโดนีเซียได้ดียิ่งขึ้น

V. กลยุทธ์การเข้าสู่ตลาด (Go-To-Market Strategy)

๕.๑ ลำดับความสำคัญในการเข้าสู่ตลาด

โอกาสของประเทศไทยภายในตลาดนักศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซียไม่น่าจะเกิดจากการแข่งขันโดยตรงกับประเทศตะวันตกระดับพรีเมียมในด้านชื่อเสียงทางวิชาการหรือการแข่งขันกับประเทศมาเลเซียโดยอาศัยเพียงความสามารถในค่าใช้จ่ายเท่านั้นแต่ประเทศไทยดูเหมือนจะอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมกว่าในการมุ่งเข้าไปยังกลุ่มนักศึกษาเฉพาะที่ให้ความสำคัญกับความคุ้มค่า การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การเข้าถึงได้ง่ายในระดับภูมิภาค และประสบการณ์ระดับสากล

ในมุมมองด้านภูมิศาสตร์กรุงเทพฯควรเป็นพื้นที่สำคัญอันดับแรกสำหรับการเข้าสู่ตลาดเนื่องจากเป็นศูนย์รวมของครัวเรือนชนชั้นกลางโรงเรียนนานาชาติตัวแทนการศึกษาและความต้องการศึกษาต่อต่างประเทศ นอกจากนี้เมืองดังกล่าวยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของระบบนิเวศการรับสมัครนักศึกษาของประเทศอินโดนีเซียทำให้เป็นพื้นที่เชิงกลยุทธ์สำหรับการสร้างความร่วมมือการดำเนินกิจกรรมสร้างการรับรู้และการรับสมัครนักศึกษา ขณะที่ตลาดรองอย่างสุราบายาและบันดุงอาจเป็นโอกาสเพิ่มเติมจากการมีระบบมหาวิทยาลัยที่แข็งแกร่งและจำนวนประชากรรายได้ปานกลางที่เพิ่มขึ้นส่วนเมืองอย่างเมดันและยอกยาการ์ตาอาจเหมาะกับการรับสมัครในลักษณะเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มมากกว่า

ในด้านการแบ่งกลุ่มนักศึกษาประเทศไทยดูเหมือนจะเหมาะสมอย่างยิ่งในการดึงดูดนักศึกษาที่มองหาความคุ้มค่าและนักศึกษาที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์จริงนักศึกษากลุ่มนี้มักต้องการประสบการณ์ระดับนานาชาติและโอกาสความก้าวหน้าในสายอาชีพแต่ยังคงมีความอ่อนไหวต่อค่าใช้จ่ายค่าครองชีพและผลตอบแทนจากการลงทุนในเชิงปฏิบัติเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศตะวันตกประเทศไทยสามารถนำเสนอเส้นทางการศึกษาที่เข้าถึงได้ง่ายกว่าในเชิงของการเงินขณะเดียวกันยังคงมอบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ระดับนานาชาติและโอกาสในการเคลื่อนย้ายระดับภูมิภาคได้

ประเทศไทยยังมีความสอดคล้องอย่างมากกับนักศึกษาที่สนใจสาขาวิชาที่เน้นวิชาชีพและการประยุกต์ใช้จริงเช่นการโรงแรมการท่องเที่ยวสุขภาพบริหารธุรกิจการสื่อสารและหลักสูตรด้านบริการ นักศึกษากลุ่มนี้มักให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การฝึกงาน ประสบการณ์ในอุตสาหกรรม และผลลัพธ์ด้านการจ้างงานมากกว่าชื่อเสียงของสถาบันเพียงอย่างเดียวด้วยเหตุนี้จุดแข็งของประเทศไทยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการจึงสร้างโอกาสที่แข็งแกร่งในการวางตำแหน่งประเทศให้เป็นจุดหมายปลายทางสำหรับเส้นทางการศึกษาที่เน้นอาชีพและประสบการณ์จริง

ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนาตลาดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาโปรแกรมระยะสั้นและหลักสูตรสองปริญญา อาจเป็นช่องทางเข้าสู่ตลาดที่สามารถขยายผลได้ง่ายที่สุด เมื่อเทียบกับการศึกษาระดับปริญญาเต็มรูปแบบในต่างประเทศเส้นทางเหล่านี้ต้องใช้ภาระทางการเงินที่น้อยกว่าและมีอุปสรรคทางจิตวิทยาที่น้อยกว่า จึงมีความน่าสนใจเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาและผู้ปกครองชาวอินโดนีเซียนอกจากนี้กรอบความร่วมมือที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น IISMA, AIMS และ Kampus Merdeka ยังช่วยเสริมโอกาสดังกล่าวผ่านการสนับสนุนด้านการเทียบโอนหน่วยกิตและการเคลื่อนย้ายทางวิชาการระดับภูมิภาค

โดยสรุปกลยุทธ์การเข้าสู่ตลาดในระยะแรกของประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างเฉพาะเจาะจงมากกว่าการวางตำแหน่งแบบตลาดมวลชนด้วยการมุ่งเน้นไปยังนักศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าสาขาวิชาที่เน้นวิชาชีพและเส้นทางการศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศประเทศไทยอาจสามารถสร้างตำแหน่งทางการตลาดที่ชัดเจนและแตกต่างมากขึ้นภายในภูมิภาคการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซีย

๕.๒ กลยุทธ์ด้านการรับสมัครและความร่วมมือ

ความร่วมมือและเครือข่ายตัวกลางจะมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อกลยุทธ์การรับสมัครนักศึกษาของประเทศไทยภายในตลาดการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซียเนื่องจากระบบนิเวศการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซียเป็นตลาดที่ขับเคลื่อนด้วยความสัมพันธ์ความสำเร็จในการรับสมัครนักศึกษาจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงการสร้างการมองเห็นของสถาบันเท่านั้นแต่ยังขึ้นอยู่กับการสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่งกับตัวแทนการศึกษามหาวิทยาลัยและกรอบความร่วมมือด้านการเคลื่อนย้ายทางวิชาการ

ภูมิภาคของตัวแทนการศึกษาในอินโดนีเซียมีลักษณะกระจายตัวสูงหน่วยงานขนาดใหญ่ระดับประเทศเช่น IDP Education, SUN Education Group และ ALFALINK มีการรับรู้ในระดับประเทศและมีเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับนานาชาติขณะเดียวกันยังมีตัวแทนการศึกษานขนาดกลางและขนาดเล็กจำนวนมากที่ดำเนินงานอยู่ในเมืองรองและตลาดเฉพาะกลุ่มด้วยเหตุนี้กลยุทธ์การรับสมัครของประเทศไทยจึงไม่ควรมุ่งเน้นเพียงกรุงจาการ์เท่านั้นแต่ควรครอบคลุมศูนย์กลางการศึกษาสำคัญอื่นๆเช่นสุราบายา บันดุง เมดัน และยอกยาคารตา ซึ่งเป็นเมืองที่มีความต้องการศึกษาต่อต่างประเทศและระบบมหาวิทยาลัยที่กำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ตัวแทนการศึกษามีบทบาทสำคัญเป็นพิเศษที่เพราะไม่ได้ทำหน้าที่เพียงอำนวยความสะดวกด้านการสมัครเรียนเท่านั้นแต่ยังเป็นที่พักพิงที่ได้รับความไว้วางใจสำหรับนักศึกษาและผู้ปกครองในการประเมินประเทศปลายทางความสามารถในการจ่ายและผลลัพธ์ด้านอาชีพระยะยาวในทางปฏิบัติตัวแทนการศึกษามักให้ความสำคัญกับมหาวิทยาลัยพันธมิตรที่มีการรับรู้แบรนด์ที่แข็งแกร่งการสื่อสารที่รวดเร็วความน่าเชื่อถือด้านการดำเนินงานความพร้อมของทุนการศึกษาและคุณค่าด้านการจ้างงานที่ชัดเจนสำหรับนักศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับ

ประเทศอย่างออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และมาเลเซีย ประเทศไทยยังคงมีระดับการมองเห็นที่ต่ำกว่าในพอร์ตโฟลิโอของตัวแทนการศึกษาหลายแห่งส่วนหนึ่งเกิดจากการรับรู้ของตลาดที่ยังจำกัดและความต้องการรับสมัครที่ยังไม่แข็งแกร่งเท่าประเทศคู่แข่ง

สถานการณ์ดังกล่าวสร้างทั้งโอกาสและความท้าทายสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย แม้ว่าตัวแทนการศึกษาหลายแห่งจะเปิดกว้างต่อการส่งเสริมประเทศปลายทางใหม่ ๆ แต่ความเต็มใจในการแนะนำประเทศไทยอย่างจริงจังมักขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของสถาบันและการสนับสนุนด้านการตลาดความสะดวกในการทำงานร่วมกันและความสามารถในการสร้างความต้องการจากนักศึกษาความท้าทายที่มักพบในการสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ได้แก่ การสื่อสารที่ล่าช้า กระบวนการรับสมัครที่ไม่ชัดเจน การสนับสนุนด้านการดำเนินงานที่ขาดความสม่ำเสมอ กิจกรรมส่งเสริมการขายที่จำกัด และการที่นักศึกษาและผู้ปกครองยังไม่คุ้นเคยกับแบรนด์มากนัก

ดังนั้น การกระชับความสัมพันธ์ผ่านการจัดเวิร์กช็อปสำหรับที่ปรึกษาการศึกษา การจัดทำสื่อการตลาดที่ปรับให้เหมาะกับท้องถิ่น โปรแกรมทัศนศึกษาดูงาน งานแสดงการศึกษา และการออกโรดโชว์ตามโรงเรียน จึงอาจมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเพิ่มการรับรู้และสร้างความไว้วางใจในระบบนิเวศของตัวแทนการศึกษา

นอกเหนือจากช่องทางการรับสมัครเชิงพาณิชย์แล้ว ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยควรเป็นองค์ประกอบสำคัญของกลยุทธ์ตลาดของประเทศไทยเช่นกันความร่วมมือที่มีอยู่แล้วระหว่างมหาวิทยาลัยอินโดนีเซียและไทยได้สร้างรากฐานสำหรับการเชื่อมโยงที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นผ่านโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา หลักสูตรสองปริญญา การวิจัยร่วม และโครงการการเคลื่อนย้ายทางวิชาการ เส้นทางที่ขับเคลื่อนด้วยการเคลื่อนย้าย เช่น IISMA, AIMS และ Kampus Merdeka อาจเป็นโอกาสระยะสั้นที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากมีอุปสรรคด้านการเงินต่ำกว่า และสอดคล้องกับความต้องการด้านการเคลื่อนย้ายระดับภูมิภาคที่เพิ่มขึ้นในหมู่นักศึกษาอินโดนีเซีย

โดยสรุป กลยุทธ์การรับสมัครของประเทศไทยควรมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการในระยะยาว มากกว่าการมุ่งเน้นเพียงการได้มาซึ่งนักศึกษาในระยะสั้นการสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้นกับตัวแทนศึกษามหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย และกรอบความร่วมมือด้านการเคลื่อนย้ายระดับภูมิภาค จะเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มการมองเห็น ความน่าเชื่อถือ และการสร้างช่องทางนักศึกษาที่ยั่งยืนภายในตลาดอินโดนีเซีย

๕.๓ กลยุทธ์การสร้างความต้องการและการส่งเสริมการตลาด

เนื่องจากประเทศไทยยังมีระดับการรับรู้ค่อนข้างต่ำในฐานะจุดหมายปลายทางด้านการศึกษาภายในอินโดนีเซีย ความพยายามในการสร้างความต้องการจึงไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการเพิ่มการรับรู้เท่านั้นแต่ยังต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ และความเชื่อมโยงทางอารมณ์กับนักศึกษาและผู้ปกครองมากยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศปลายทางที่มีความแข็งแกร่งกว่าเช่นออสเตรเลียหรือมาเลเซีย ประเทศไทย

ยังไม่ได้รับประโยชน์จากความต้องการที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติภายในตลาดการศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซีย ดังนั้น กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดควรให้ความสำคัญกับการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างเฉพาะเจาะจงและการวางตำแหน่งที่แตกต่างมากกว่าการพึ่งพาการโฆษณาแบบตลาดมวลชนเพียงอย่างเดียว

การสร้างการมีส่วนร่วมผ่านช่องทางดิจิทัลควรกลายเป็นหนึ่งในช่องทางหลักสำหรับการสร้างการรับรู้ นักศึกษาอินโดนีเซียมีการใช้งานแพลตฟอร์มอย่าง Instagram, TikTok, YouTube และ WhatsApp อย่างสูงในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อต่างประเทศส่งผลให้สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลมากกว่าช่องทางโฆษณาแบบดั้งเดิมอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ เนื้อหาการสื่อสารควรมุ่งเน้นการนำเสนอที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและมุมมองของนักศึกษา เช่น เนื้อหาภาษาอินโดนีเซีย คำบอกเล่าจากศิษย์เก่า โปรแกรมนักศึกษาแบรนด์แอมบาสเดอร์ประสบการณ์ฝึกงานและข้อมูลเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชีวิตและการศึกษาในประเทศไทย

ประเทศไทยอาจได้รับประโยชน์เพิ่มเติมจากการร่วมมือกับคอนเทนต์ครีเอเตอร์ชาวอินโดนีเซียที่ผลิตเนื้อหาเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ไลฟ์สไตล์ และการศึกษาต่อต่างประเทศในประเทศไทยบนแพลตฟอร์มอย่าง TikTok และ Instagram ครีเอเตอร์ เช่น @ganisbukangamis, @rifa.mulyawan, @ayobeliesbatu และ @reginapingg สะท้อนให้เห็นว่ามีกลุ่มผู้ติดตามเฉพาะที่สนใจการศึกษาและการใช้ชีวิตในประเทศไทยอยู่แล้ว ความร่วมมือกับครีเอเตอร์เหล่านี้อาจช่วยเพิ่มการรับรู้ ความเข้าถึงได้ง่าย และความไว้วางใจในกลุ่มผู้ชมชาวอินโดนีเซียรุ่นใหม่ ผ่านการเล่าเรื่องที่มีความเป็นธรรมชาติและขับเคลื่อนด้วยประสบการณ์จริง มากกว่าการสื่อสารเชิงสถาบันแบบดั้งเดิม

การสร้างการมีส่วนร่วมแบบออฟไลน์ยังคงมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากการตัดสินใจศึกษาต่อต่างประเทศมักเป็นกระบวนการที่ถูกพิจารณาร่วมกันในระดับครอบครัว ภายใต้บริบทนี้ การจัดงานมหกรรมการศึกษาประเทศไทยแบบเฉพาะทางระยะเวลา ๑ วันอาจเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การสร้างความต้องการที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในกรุงจาการ์ตา ซึ่งเป็นศูนย์กลางหลักด้านการรับสมัครนักศึกษาของอินโดนีเซีย เมื่อเปรียบเทียบกับงานนิทรรศการขนาดใหญ่ที่รวมหลายประเทศงานที่มุ่งเน้นประเทศไทยโดยเฉพาะอาจสร้างโอกาสที่ดีกว่าในการเพิ่มการมองเห็นความไว้วางใจและการวางตำแหน่งที่แตกต่างอย่างชัดเจน ภายในงานสามารถผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การนำเสนอมหาวิทยาลัย สัมมนาทุนการศึกษา การแข่งขันประสบการณ์จากศิษย์เก่า กิจกรรมทางวัฒนธรรม และโอกาสในการสร้างเครือข่ายกับตัวแทนการศึกษาและโรงเรียน ภายใต้บรรยากาศที่มีการคัดสรรและเน้นประสบการณ์มากขึ้น

อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพของงานลักษณะนี้จะขึ้นอยู่กับกำหนัดกลุ่มเป้าหมายและการมีส่วนร่วมของระบบนิเวศอย่างมากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและนักศึกษามหาวิทยาลัยอาจให้ความสนใจกับโอกาสด้านโครงการแลกเปลี่ยน การฝึกงาน ชีวิตในมหาวิทยาลัย และประสบการณ์ระดับนานาชาติ ขณะที่ผู้ประกอบการมีแนวโน้มจะให้ความสำคัญกับความสามารถในการจ่าย ความปลอดภัย ผลลัพธ์ด้านการจ้างงาน และระบบ

สนับสนุนต่าง ๆ ส่วนตัวแทนการศึกษาและโรงเรียนอาจประเมินจากความน่าเชื่อถือของสถาบัน ศักยภาพด้านความร่วมมือ และการสนับสนุนด้านการดำเนินงาน สิ่งนี้สะท้อนว่าการสื่อสารทางการตลาดและกิจกรรมภายในงานควรถูกออกแบบให้เหมาะสมกับลำดับความสำคัญของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มากกว่าการใช้แนวทางสื่อสารแบบเดียวสำหรับทุกกลุ่ม

โดยสรุป กลยุทธ์การสร้างความต้องการของประเทศไทยควรมุ่งเน้นการสื่อสารที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น การสร้างการมีส่วนร่วมกับระบบนิเวศ และการสร้างแบรนด์ผ่านประสบการณ์จริง แทนที่จะพยายามแข่งขันเพียงด้านชื่อเสียงทางวิชาการ ประเทศไทยอาจได้รับประโยชน์มากกว่าจากการวางตำแหน่งตนเองเป็นจุดหมายปลายทางด้านการศึกษาที่เข้าถึงได้ง่าย ขับเคลื่อนด้วยประสบการณ์ และผสมผสานการเรียนรู้ทางวิชาการ การเปิดรับวัฒนธรรม และการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ภายใต้สภาพแวดล้อมระดับภูมิภาคอาเซียนที่มีความเชื่อมโยงสูง

๕.๔ แผนงานการดำเนินงาน (Implementation Roadmap)

ความสำเร็จระยะยาวของประเทศไทยภายในตลาดนักศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซีย มีแนวโน้มจะขึ้นอยู่กับการพัฒนากระบวนการอย่างค่อยเป็นค่อยไป มากกว่าการมุ่งเน้นผลลัพธ์ด้านการรับสมัครนักศึกษาจำนวนมากในทันที เนื่องจากประเทศไทยยังคงอยู่ในตำแหน่งของจุดหมายปลายทางด้านการศึกษาที่กำลังเติบโต การขยายตลาดจึงควรมุ่งเน้นการสร้างการรับรู้ ความน่าเชื่อถือ และความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอย่างเป็นลำดับขั้น

ตารางที่ ๑ แผนพัฒนาตลาดของประเทศไทย (Thailand Market Development Roadmap)

ระยะ	จุดมุ่งเน้น	กิจกรรมหลัก
ระยะสั้น	การสร้างการรับรู้	สื่อสังคมออนไลน์ งานมหกรรมการศึกษา โรดโชว์ และการตลาดดิจิทัล
ระยะกลาง	การสร้างความร่วมมือ	ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย โครงการแลกเปลี่ยน และหลักสูตรสองปริญญา
ระยะยาว	การสร้างความน่าเชื่อถือ	การสร้างแบรนด์ เครือข่ายศิษย์เก่า และการส่งเสริมผลลัพธ์ด้านการจ้างงาน

ในระยะสั้น ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มการมองเห็นและการรับรู้ของตลาดในหมู่นักศึกษา ผู้ปกครอง และตัวแทนการศึกษาชาวอินโดนีเซียในช่วงนี้ความพยายามควรมุ่งเน้นไปที่การตลาดดิจิทัลที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น การสร้างการมีส่วนร่วมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โปรแกรมนักศึกษาแบรนด์แอมบาสเดอร์ และความร่วมมือกับคอนเทนต์ครีเอเตอร์ชาวอินโดนีเซีย เพื่อเพิ่มความคุ้นเคยเกี่ยวกับการศึกษาในประเทศไทย การเข้าร่วมงาน

มหาวิทยาลัย การเยี่ยมโรงเรียน เวิร์คช็อปสำหรับที่ปรึกษาการศึกษา และกิจกรรมประชาสัมพันธ์แบบเจาะจงในเมืองสำคัญ เช่น จาการ์ตา สุราบายา และบันดุง อาจช่วยเสริมสร้างการรับรู้ของตลาดในระยะเริ่มต้นได้ เช่นกัน ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยควรปรับปรุงการเข้าถึงข้อมูลผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอินโดนีเซีย แนวทางการสมัครเรียนที่ชัดเจนขึ้น การสื่อสารเกี่ยวกับทุนการศึกษา และข้อมูลด้านการสนับสนุนนักศึกษา

ในระยะกลาง จุดมุ่งเน้นควรเปลี่ยนไปสู่การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันและเส้นทางการเคลื่อนย้ายทางวิชาการ การขยายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอินโดนีเซียผ่านโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา หลักสูตรสองปริญญา โครงการวิจัยร่วม และระบบเทียบโอนหน่วยกิต อาจช่วยสร้างช่องทางนักศึกษาที่มีความยั่งยืนมากขึ้น โครงการด้านการเคลื่อนย้าย เช่น IISMA, AIMS และ Kampus Merdeka อาจมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากช่วยลดอุปสรรคทั้งด้านการเงินและด้านจิตวิทยาสำหรับนักศึกษาอินโดนีเซียที่เดินทางมาเรียนในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ในช่วงนี้ การสร้างความสัมพันธ์กับตัวแทนการศึกษาควรได้รับการเสริมความแข็งแกร่งผ่านการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนด้านการดำเนินงาน การจัดทัศนศึกษาดูงาน และกิจกรรมส่งเสริมการตลาดร่วมกัน

ในระยะยาว ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยจะขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือด้านการศึกษาและการวางตำแหน่งที่แตกต่างภายในตลาดระดับภูมิภาคมากขึ้น นอกเหนือจากความสามารถในการจ่ายและการเข้าถึงได้ง่าย มหาวิทยาลัยไทยอาจจำเป็นต้องเสริมสร้างแบรนด์ระดับนานาชาติ ผลลัพธ์ด้านการจ้างงานของบัณฑิต การบูรณาการกับภาคอุตสาหกรรม และการมองเห็นของเครือข่ายศิษย์เก่าในอินโดนีเซีย การสร้างการรับรู้ที่แข็งแกร่งขึ้นในสาขาวิชาที่เน้นวิชาชีพ เช่น การโรงแรม การท่องเที่ยว การส่งเสริมสุขภาพ บริหารธุรกิจ และเทคโนโลยีประยุกต์ อาจช่วยให้ประเทศไทยสร้างจุดยืนเฉพาะทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้นภายในภูมิภาคการศึกษาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยเหตุนี้ การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชนศิษย์เก่า ตัวแทนการศึกษา ภาครัฐ และพันธมิตรภาคอุตสาหกรรม จึงจะกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการเติบโตของตลาดในระยะยาว

โดยรวมแล้ว กลยุทธ์การพัฒนาคอนเนกชันของประเทศไทยควรถูกมองว่าเป็นกระบวนการแบบเป็นระยะและขับเคลื่อนด้วยระบบนิเวศมากกว่าการพึ่งพาเพียงแคมเปญรับสมัครระยะสั้น ความสำเร็จในระยะยาวจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการเสริมสร้างการรับรู้ ความไว้วางใจ ความร่วมมือ และการวางตำแหน่งด้านการศึกษาย่างค่อยเป็นค่อยไป ภายในตลาดนักศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซีย ซึ่งมีลักษณะขับเคลื่อนด้วยความสัมพันธ์อย่างชัดเจน

VI. บทสรุป

อินโดนีเซียถือเป็นหนึ่งในตลาดนักศึกษาต่อต่างประเทศที่มีศักยภาพสูงที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้รับแรงสนับสนุนจากจำนวนประชากรวัยหนุ่มสาวขนาดใหญ่ การขยายตัวของชนชั้นกลาง และความต้องการด้านการศึกษานานาชาติที่ยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่ศึกษาต่อต่างประเทศจะยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำแต่ปัจจัยดังกล่าวสะท้อนข้อจำกัดด้านความสามารถในการจ่ายและการเข้าถึง มากกว่าการขาดความต้องการของตลาด

ภายในภูมิภาคการแข่งขันระดับภูมิภาค ประเทศไทยยังคงอยู่ในช่วงของการพัฒนาในฐานะจุดหมายปลายทางด้านการศึกษาสำหรับนักศึกษาอินโดนีเซียอย่างไรก็ตามประเทศไทยมีจุดแข็งหลายประการที่สอดคล้องอย่างใกล้ชิดกับแนวโน้มและความต้องการของนักศึกษาอินโดนีเซียในปัจจุบันโดยเฉพาะด้านความสามารถในการใช้จ่าย ความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ ความคุ้นเคยทางวัฒนธรรม คุณภาพชีวิต และจุดแข็งในสาขาที่เน้นวิชาชีพ เช่น การโรงแรม การท่องเที่ยว การส่งเสริมสุขภาพ และธุรกิจที่มีความเป็นสากล

การวิเคราะห์ยังสะท้อนว่านักศึกษาอินโดนีเซียกำลังให้ความสำคัญกับความคุ้มค่ามากขึ้นในการเลือกประเทศปลายทาง โดยประเมินไม่เพียงชื่อเสียงทางวิชาการ แต่ยังรวมถึงโอกาสในการจ้างงาน การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ การเข้าถึงได้ง่าย และผลตอบแทนจากการลงทุนในระยะยาว สิ่งนี้เปิดโอกาสให้ประเทศไทยสามารถสร้างตำแหน่งทางการตลาดที่แตกต่างได้ ผ่านการนำเสนอเส้นทางการศึกษาที่เข้าถึงได้จริง เน้นประสบการณ์ และมีความเชื่อมโยงกับบริบทระดับภูมิภาคอาเซียน

อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของประเทศไทยจะไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแข่งขันของมหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับความสามารถในการสร้างการรับรู้ ความน่าเชื่อถือ และความเชื่อมโยงกับระบบนิเวศการศึกษาของอินโดนีเซียในระยะยาวความร่วมมือกับตัวแทนการศึกษา มหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย โครงการเคลื่อนย้ายทางวิชาการ ชุมชนศิษย์เก่า และภาคอุตสาหกรรม จะมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างช่องทางนักศึกษาที่ยั่งยืน

โดยรวมแล้ว ประเทศไทยมีศักยภาพที่มีนัยสำคัญในการเสริมสร้างบทบาทของตนเองภายในตลาดนักศึกษาต่อต่างประเทศของอินโดนีเซีย หากสามารถพัฒนาการวางตำแหน่งที่ชัดเจนยิ่งขึ้น สร้างการรับรู้ด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และขยายความร่วมมือเชิงระบบนิเวศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยอาจสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นจุดหมายปลายทางด้านศึกษาระดับภูมิภาคที่มีความโดดเด่นและยั่งยืนมากขึ้นภายในภูมิภาคการศึกษาของอาเซียนในอนาคต